

NOTAT

16-10-2018

EMN-2017-05058

1233930

Kirsten Frost Lorenzen,

Region Syddanmark

Afrapportering vedr. regionernes tilbud til patienter med funktionelle lidelser

Anbefalinger fra den tværregionale arbejdsgruppe vedr. Funktionelle lidelser

Indledning

Funktionelle lidelser er hyppige og omkring 10 % af befolkningen lider af en funktionel tilstand. For mellem 1-2 procent af befolkningen bliver lidelsen så svær, at den påvirker patientens livskvalitet og mulighed for at fungere i det daglige.

Funktionelle lidelser dækker over en bred vifte af tilstande og lidelser, som alle er kendetegnet ved, at personen har et eller flere fysiske symptomer, som påvirker funktionsevne og livskvalitet, og som kan have et karakteristisk mønster. I bilag 1 er angivet eksempler på, hvilke diagnoser funktionelle lidelser dækker over.

Mange patienter med funktionelle lidelser oplever lange udredningsforløb, hvor de kan opleve, at de bliver sendt frem og tilbage mellem både praktiserende læger, speciallæger og sygehusafdelinger. Dette medfører ofte lange og usammenhængende udredningsforløb. For en del patienter har det sociale konsekvenser og kan medføre tab af erhvervsevnen.

De fleste patienter med funktionelle lidelser kan og bør udredes og behandles i almen praksis. Kun en mindre del af patienter med funktionelle lidelser har behov for udredning og behandling på sygehusene – enten på hovedfunktionsniveau eller i et specialiseret tværfagligt team/ center.

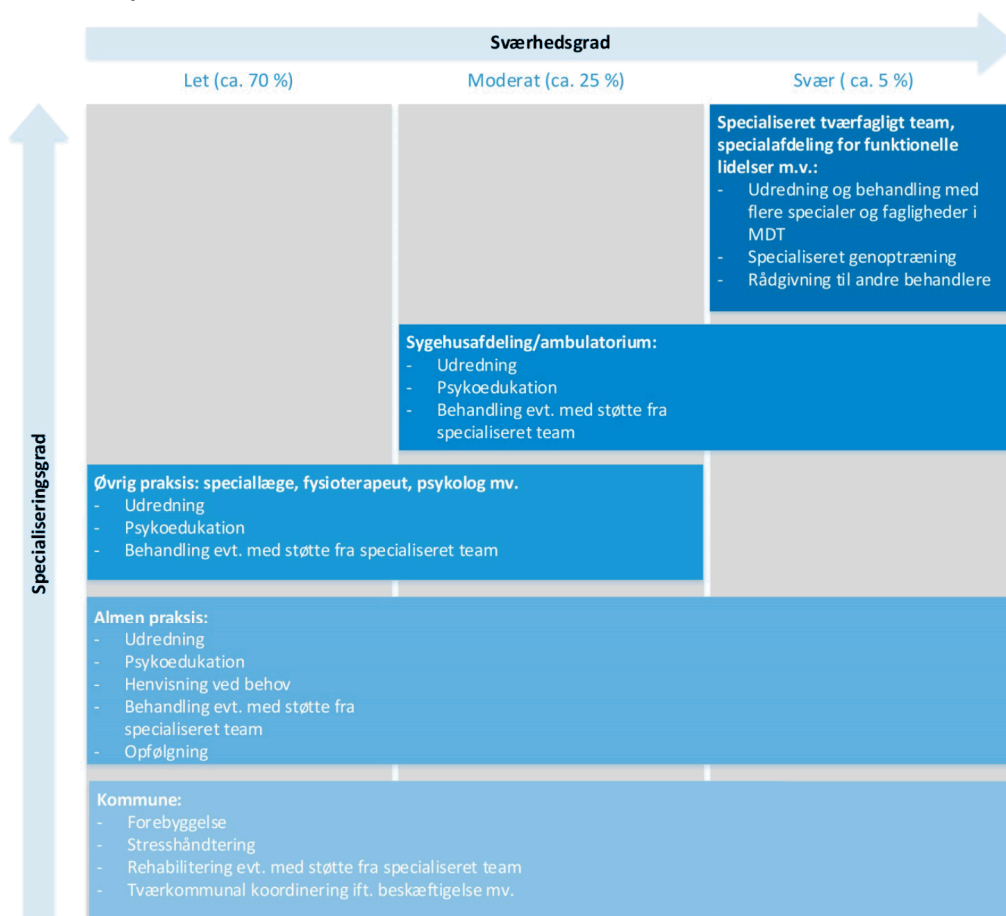
Baggrund

Der har i de seneste år været fokus på funktionelle lidelser både politisk og i medierne. Flere gange er der blevet peget på, at patienter med funktionelle lidelser oplever, at de bliver "kastebold" mellem systemerne, og gennemgår ofte lange usammenhængende udredningsforløb, som sjældent fører til tilbud om tilstrækkelig og effektiv behandling.

På den baggrund udgav Sundhedsstyrelsen i juni 2018 nye anbefalinger på området i rapporten "Funktionelle lidelser – anbefalinger til udredning, behandling, rehabilitering og afstigmatisering". I rapporten opstilles en række anbefalinger, der skal bidrage til at styrke indsatsen overfor patienter med funktionelle lidelser.

I anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen fremgår det, at ca. 95 % af patienter med funktionelle lidelser har det i en "let" til "moderat" grad, hvor almen praksis og øvrig praksis (f.eks. fysioterapeut, speciallæge, psykolog m.v.) kan varetage udredning og behandling mm.. Kommunerne kan varetage forebyggelsesopgaver, stresshåndtering, rehabiliteringsopgaver mm., når det foregår i tæt samarbejde med behandlende instans. Nogle af de patienter, der har en funktionel lidelse i "moderat" grad, kan også have behov for at blive henvist til en sygehusfunktion på hovedfunktionsniveau. Det vurderes, at ca. 5 % af patienter med funktionelle lidelser har lidelsen i en "svær" grad. Denne patientgruppe har behov for en specialiseret udredning og behandling i sygehusregi f.eks. i et specialiseret tværfagligt team for funktionelle lidelser eller i et center for funktionelle lidelser. Nedenstående figur 1 viser Sundhedsstyrelsens anbefaling i forhold til organisering af behandlingsindsatsen for patienter med funktionelle lidelser.

Figur 1: Sundhedsstyrelsens anbefaling i forhold til organisering af behandlingsindsatsen for patienter med funktionelle lidelser

Sundhedsstyrelsens anbefalinger viser, at langt de fleste patienter med en funktionel lidelse skal udredes i almen praksis og modtage relevant støtte og tilbud af kommunen. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at i de tilfælde, hvor "moderat" til "svær" funktionel lidelse mistænkes, skal den alment praktiserende læge eller somatiske afdeling kunne henvise til en specialiseret, helhedsorienteret og tværfaglig udredning af patientens symptomer. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at hver region, afhængig af befolkningsgrundlaget, bør have en eller flere specialiserede tværfaglige centre eller teams, og at de specialiserede funktioner bør forankres i somatikken. Disse teams bør også kunne yde rådgivning og støtte ("collaborative care") til de praktiserende læger og sygehusafdelinger.

Anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen viser, at almen praksis og kommunerne er centrale aktører i forhold til indsatsen overfor patienter med en funktionel lidelse, og er i berøring med alle patienter der har en funktionel lidelse – både dem der har funktionel lidelse i en let, moderat og svær grad. Det betyder, at det er vigtigt, at sygehusene har et tæt samarbejde med kommunerne og almen praksis i deres optageområde, og at der f.eks. er relevante tilbud i kommunerne, som sygehusene kan henvise patienter til, når de er udredt. Med henblik på at kunne give en god behandling af patienten i sygehusregi er det ligeledes vigtigt, at der sideløbende med (og gerne før udredning og behandling går i gang), er en social indsats i kommunalt regi.

Opgaven

Sundhedsdirektørkredsen besluttede på deres møde den 16. marts 2018, at der skulle nedsættes en tværregional arbejdsgruppe, der skulle udarbejde forslag til, hvordan det regionale sundhedsvæsens indsats for patienter med komplekse symptomer – herunder ME – kan styrkes. Arbejdsgruppen har på baggrund af Sundhedsstyrelsens anbefalinger valgt at betegne komplekse symptomer og lidelser så som ME, fibromyalgi, irritable tyktarm og kronisk piskesmæld som "funktionelle lidelser". I bilag 2 fremgår det, hvem der har siddet med i arbejdsgruppen.

På møde i Sundhedsdirektørkredsen den 18. maj 2018 godkendte sundhedsdirektørerne kommissoriet for den tværregionale arbejdsgruppe. Af kommissoriet fremgår, at den tværregionale arbejdsgruppe skal komme med oplæg til Sundhedsdirektørkredsen om:

1. Hvordan det specialiserede sygehusvæsen kan være med til at ruste praksis-sektor og kommuner til at håndtere patienter med funktionelle lidelser.
2. Hvordan et fælles koncept for specialiseret udredning og behandling af patientgruppen kunne se ud med henblik på eventuel etablering af centerfunktion i hver region.
3. Hvilke muligheder der er for at skabe synergi og samarbejde mellem regionerne på området.

Arbejdsgruppen har bestået af repræsentanter fra alle regioner samt Danske Regioner. Arbejdsgruppen har afholdt 2 møder. I forbindelse med udarbejdelse af rapporten har formanden for arbejdsgruppen afholdt møde med Sundhedsstyrelsen, KL, DSAM, PLO og Danske Regioner. På mødet blev det drøftet, hvordan de forskellige aktører kan støtte hinanden i forbindelse med implementering af Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Opsummering af relevante pointer fra mødet fremgår i bilag 3.

I denne afrapportering vil arbejdsgruppens forslag og anbefalinger til ovenstående blive beskrevet. Afrapporteringen indeholder nogle minimumskriterier mm., der også giver mulighed for at regionerne kan tilrettelægge og planlægge indenfor den organisering mm., der er i de enkelte regioner.

I oplægget er der ikke beskrevet anbefalinger i forhold til den økonomiske del, idet finansiering ikke er en del af opdraget fra Sundhedsdirektørkredsen, og dermed ikke en del af kommissoriet. Det overordnede ansvar for sikring af at implementere Sundhedsstyrelsens anbefalinger, ligger hos den enkelte region.

I bilag 4 er det kort beskrevet, hvilket tilbud der er til patienter med en funktionel lidelse i dag, og status på etablering af et center for funktionelle lidelser i de enkelte regioner.

Ad 1: Forslag til hvordan det specialiserede sygehusvæsen kan være med til at ruste praksissektor og kommuner til at håndtere patienter med funktionelle lidelser

I anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen fremgår det, at for at forhindre unødigt medicalisering og overbehandling, og for at sikre helhedssyn og optimal ressourceanvendelse, skal indsatsen organiseres, så det er muligt at behandle så mange patienter som muligt i almen praksis, øvrig primærsektor og på hovedfunktionsniveau i sygehuset. Derudover fremgår det, at der er behov for, at de forskellige aktører på området får et øget kendskab til hinandens kompetencer og tilbud til patienterne, ligesom der er behov for at forberede kommunikationen mellem aktørerne herunder, at den praktiserende læge m.fl. kan få sparring og rådgivning fra det specialiserede tilbud i sygehuse-regi.

Arbejdsgruppen anerkender, at der er behov for øget samarbejde, kommunikation og vidensdeling i forhold til patienter med funktionelle lidelser. På den baggrund anbefaler arbejdsgruppen følgende:

- At der etableres mulighed for, at den praktiserende læge, speciallæge, fysioterapeuten, eller psykologen får direkte adgang til rådgivning fra sygehuse-senes tværfaglige centre for patienter med en funktionel lidelse. Derudover vil afdelinger på hovedfunktionsniveau også kunne få rådgivning mm., når der er behov for dette.
- At regionerne beskriver deres tilbud til patienter med funktionelle lidelser via hjemmeside - både henvendt til fagfolk og patienter/ pårørende. Det anbefales, at der i regi af Danske Regioner bliver lavet en overordnet fælles

beskrivelse som anvendes, og at regionerne mere detaljeret kan beskrive deres tilbud efterfølgende.

- At hver region, via praksiskonsulentordninger, udpeger en praksiskonsulent, der kan gå i dialog med de praktiserende læger om de specialiserede tilbud, regionerne har til patienter med en funktionel lidelse.
- At alment praktiserende læger og relevante læger på sygehusene får udviklet deres kompetencer i forhold til patienter med en funktionel lidelse. Ligeledes er der behov for, at der også uddannes specialister både i forhold til voksne samt børn- og unge med en funktionel lidelse.
- At hver region via de etablerede uddannelsesudvalg anmoder om, at der afsættes midler til kompetenceudvikling. Det anbefales, at hver region i samarbejde med sygehusene og almen praksis arbejder videre med denne anbefaling. Ligeledes anbefales det, at Danske Regioner videreformidler denne anbefaling til de lægefaglige selskaber.
- At det på landsplan gøres til en obligatorisk del af uddannelsen til speciallæge i almen medicin, at der undervises i behandling af funktionelle lidelse¹.
- At hver region i relevante samarbejdsfora fortæller om, hvordan man vil arbejde med implementering af Sundhedsstyrelsens anbefalinger.
- At hver region i relevante samarbejdsfora går i dialog med bl.a. kommuner og almen praksis om, hvordan man ønsker, at samarbejdet omkring denne patientgruppe skal fungere. Herunder, at der bliver lavet en fælles plan, der evt. indskrives i eksisterende samarbejdsaftaler. Regionernes socialmedicinske afdelinger/ funktioner har erfaring med tæt kommunalt samarbejde. Det vil være relevant, at inddrage disse erfaringer i dialogen med kommunerne og almen praksis.
- At regionerne tydeliggøre overfor kommunerne og almen praksis, hvad der er behov for er afklaret/ afdækket før patienten henvises til centret, samt hvilke tilbud det bør være muligt at henvise til efter udredning og behandling. Denne dialog skal ske både på nationalt plan og decentralt i de enkelte regioner. Center for funktionelle lidelser i Region Midt har gjort sig gode erfaringer på dette område, som de øvrige regioner kan blive inspireret af og evt. indgå samarbejde omkring.²

¹ Oplæring i behandlingen af funktionelle lidelser ad modern TERM har været en obligatorisk del af uddannelsen til speciallæge i almen medicin vest for Storebælt siden 2007, og vil med fordel kunne udvides til også at indgå i uddannelsen øst for Storebælt.

² Ved Center for funktionelle lidelser i Århus er der udviklet et undervisning/formidling koncept om funktionelle lidelser møntet på socialforvaltninger og jobcenterne. Centret har uddannet lokale "Ambasadører" (læger og andre faggrupper), som kan varetage undervisningen med støtte fra centret, hvis nødvendigt. Korpsnet dækker nu hele landet og der har været særdeles positivt tilbagemelding fra kommunerne. Aktuelt er det finansieret via Trygfonden, men hvis det på sigt skal drives, videre kræver det yderligere finansiering af driften.

- At den enkelte region går i dialog med kommunerne i forhold til at få afdækket behovet for kompetenceudvikling af relevante medarbejdere i kommunerne i forhold til behandling og rehabilitering mm. af patienter med funktionelle lidelser.
- At regionerne bakker op om Sundhedsstyrelsens anbefalinger i forhold til afstigmatisering. Derfor anbefales det, at der i kompetenceudviklingen også er fokus på, at fagpersoner gennem sprog og handling ikke stigmatiserer patienter med en funktionel lidelse.

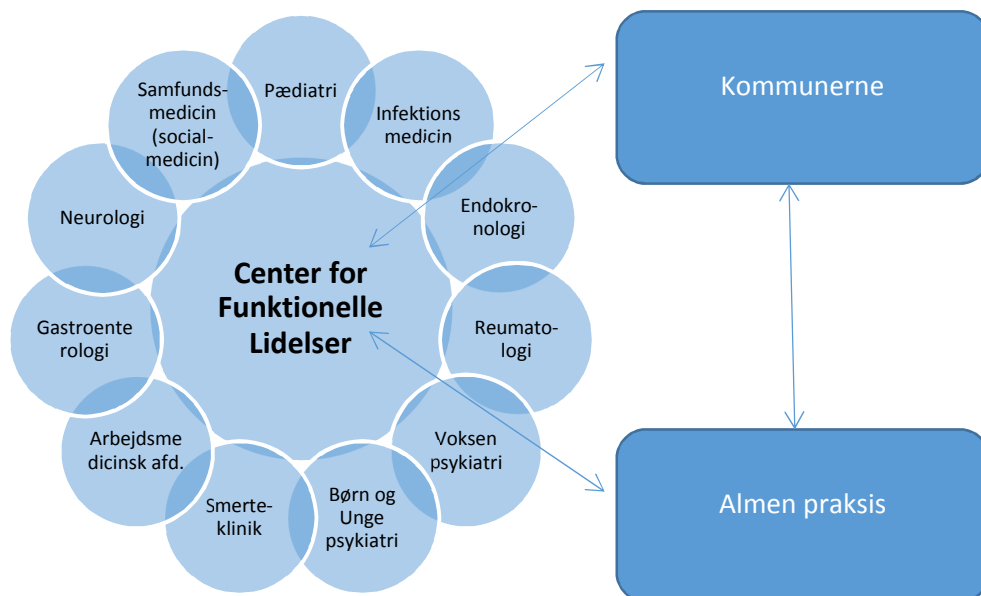
Ad 2: Forslag til et fælles koncept for specialiseret udredning og behandling af patienter med funktionelle lidelser med henblik på eventuel centerfunktion i hver region.

I anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen fremgår det, *”at patienter med funktionelle lidelser bør, ligesom alle andre patienter, have tilbud om udredning og behandling tilpasset deres præferencer og behov, med fri og lige adgang, og af høj kvalitet”*. Arbejdsgruppen er enig i, at dette skal være tilfældet i alle regioner, og at regionerne skal have fokus på at løfte denne opgave og prioritere de nødvendige ressourcer til området.

I forhold til ORGANISERING anbefaler arbejdsgruppen, at:

- Alle regioner etablerer én indgang til sygehusvæsnet for patienter med svære funktionelle lidelser. Indgangen skal have form af et tværfagligt center, hvor specialisterne mødes fysisk i arbejdet omkring patienterne.
- At centret forankres i somatikken, og indeholder psykiatriske kompetencer.
- At centret etableres ud fra tanken om et ”Comprehensive Care Center”, hvor centret inddrager alle relevante lægefaglige vurderinger i udredning og behandling af patienten. Det betyder ikke, at alle specialer skal være tilstede i centret, men centret inviterer relevante specialer ind i de konkrete patientforløb. Modellen er skitseret i nedenstående figur 2, hvor de nævnte specialer ikke skal betragtes som udtømmende.

Figur 2: Etablering af et Center for Funktionelle Lidelser med udgangspunkt i et "Comprehensive Care Center".

- At centret organiseres med:
 - Lægelig ledelse og mindst tre sundhedsprofessioner i patientbe-handlingen, med både generalist og specialistkompetencer fra både somatikken og psykiatrien.
 - Ansatte der har særlig erfaring med koordinering af behandlingsfor-løbet både tværfagligt og tværsektorielt.³
- At der udpeges en patientansvarlig læge til hvert udrednings- og behand-lingsforløb, der sikrer, at der er overblik og sammenhæng i patientforløbet.
- At der er faste rammer for MDT og MDT- konferencer, og at centret inddra-ger øvrige relevante sygehusfunktioner og fagligheder.
- At centrets kliniske funktion er:
 - at sikre diagnostisk afklaring og visitation
 - behandling af komplicerede tilfælde, dvs. patienter der har behov for højt specialiseret tværfaglig behandling
 - samarbejde med relevante sygehusafdelinger, herunder have mu-lighed for at indlæggelse af patienter, hvis det vurderes nødvendigt.
 - i samarbejde med kommunerne skabe en tæt sammenhæng mel-lem behandling, genoptræning, rehabilitering og arbejdsmarkedsmuligheder. Det betyder bl.a., at der skal sikres en koordinering af

³ I Region Hovedstaden har man bl.a. gode erfaringer med "Tilbage-Til- Arbejdet" – indsatser (TTA).

indsatsen i den kliniske behandlingsfunktion og de kommunale forpligtigelser til genoptræning og rehabilitering. På sygehusniveau skal der være mulighed for at blive tilbudt specialiseret genoptræning.

- At centret superviserer og rådgiver andre behandlere. Det kan f.eks. være behandlere, der på hovedfunktionsniveau arbejder med patienter, der har en funktionel lidelse i moderat grad.
- At centret holder sig opdateret på den nyeste nationale og internationale forskning på området og sikrer, at nye behandlingsmetoder mm. bliver implementeret i centret og på hovedfunktionsniveau, hvor det er relevant.
- At regionerne sikrer et tæt samarbejde med børne- og ungepsykiatrien og pædiatrien, så relevant viden, kompetencer mm. inddrages, og der samtidig sikres en glidende overgang til voksenområdet.

I forhold til MÅLRGRUPPE OG HENVISNINGSKRITERIER anbefales det:

- At almen praksis og sygehusafdelingerne kan henvise patienter til centret
- At der nedsættes en arbejdsgruppe, der udarbejder
 - ensartet målgruppe, henvisnings- og visitationskriterier
 - **algoritme der sikrer, at patienterne er tilstrækkeligt udredt, inden de henvises til centret.**
 - hensigtsmæssig arbejdsdeling mellem regionerne
 - registrerings- og kodepraksis med henblik på at sikre, ensartet registrering af patientgruppen på tværs af regionerne
- At der etableres en RKKP database, hvor PRO indtænkes
- At regionerne sikrer, at der er tilbud til såvel børn- og unge samt voksne med en funktionel lidelse. Det er arbejdsgruppens anbefaling, at børn – og unge med funktionelle lidelser inkluderes i centrenes målgruppe⁴

I forhold til BEHANDLING anbefales det:

- At behandlingen baserer sig på evidensbaserede behandlingsprincipper i forhold til patienter med funktionelle lidelser, med inddragelse af både medikamentelle, undervisende, psykoterapeutiske som fysioterapeutiske behandlingsprincipper. Den behandling der tilbydes, er tilpasset den enkelte patient.
- At regionerne tilbyder både individuelle og gruppebaserede behandlingselementer. Hvad den enkelte patient får tilbudt, beror på en faglig vurdering.

⁴ Sundhedsstyrelsens anbefalinger er rettet mod voksne med funktionelle lidelser. Flere fagpersoner peger dog på, at der er behov for, at de nye anbefalinger også kommer til at indbefatte børne- og ungeområdet, da der for denne gruppe i dag findes meget varierende tilbud i regionerne. Dette både i forhold til tilbuddet på regionernes pædiatriske afdelinger og i børne- og ungepsykiatrien.

- At der udpeges en patientansvarlig læge til hvert patientforløb.
- At der i samarbejde med patienten sikres, at der er en optimal koordinering mellem dels behandlingsforløbet i centret, øvrige sygehusafdelinger og patientens sociale liv - herunder arbejdsplads, forsørgelsesgrundlag og sagsforløb i kommunen.
- At centrene er opmærksomme på de forsøg, der er med internetbaserede behandlinger af helbredsangst, som man f.eks. gør brug af ved Center for Funktionelle Lidelser i Region Midt. Løsningen kan tilbydes i andre regioner, hvis der kan findes en betalingsmodel.

I FORHOLD TIL FORSKNING ANBEFALES DET:

- Regionerne bør have fokus på at opbygge forskningsmiljøer i relation til centret, idet der fortsat er behov for mere viden om funktionelle lidelser. Det er arbejdsgruppens anbefaling, at hver region bør stræbe efter, at indgå i forskningsprojekter.

Ad 3: Forslag til hvordan der kan skabes synergi og samarbejde mellem regionerne på området

Det anbefales, at

- der etableres et tværregionalt vidensnetværk med repræsentanter fra regionernes centre.
- vidensnetværket bidrager til, at der skabes overblik over den nyeste viden på området, herunder national og international forskning, nye behandlingsmetoder mm.
- vidensnetværket drøfter behovet for, og tager initiativ til etablering af landsdækkende guidelines i forhold til funktionelle lidelser.
- Vidensnetværket og regionernes administrationer, er med til at sikre at funktionelle lidelser bliver præciseret i specialeplanen, herunder også i forhold til monitorering af området.
- vidensnetværket samler op på hvilken betydning organiseringen har for udredning og behandling af patienter med funktionelle lidelser. Opsamlingen foretages, når centrene har været i drift i 2 år,
- vidensnetværket referer til Sundhedsdirektørforum, der udpeger en region til at sekretariatsbetjene netværket.

I forbindelse med udarbejdelse af anbefalingerne har Danske Regioner modtaget henvendelser fra ME- foreningen og Whiplashforeningen, der udtrykker deres bekymring for det fremadrettede tilbud i regionerne. Bekymringerne går bl.a. på, om ME patienter og patienter med funktionel lidelse vil modtage den samme behandling, og det dermed bliver et ensartet tilbud, som alle patienter der henvises til centrene, vil mod-

tage. Der henvises til, at de behandlingsmetoder der anvendes til patienter med funktionelle lidelser vil være fejlbehandling af patienter med ME. Arbejdsgruppen anerkender de bekymringer patientforeningerne har givet udtryk for, og har også forholdt sig til bekymringerne i forbindelse med udarbejdelse af anbefalingerne i denne rapport. Arbejdsgruppen har derfor også anbefalet, at behandlingen altid målrettes den enkelte patient. Det er arbejdsgruppens vurdering, at når regionerne samler ekspertisen på området, holder sig opdateret på den nyeste viden og sikrer, at nye behandlingsmetoder bliver implementeret, styrkes behandlingen af patienter med funktionelle lidelser.

BILAG 1

EKSEMPLER PÅ FUNKTIONELLE SOMATISKE DIAGNOSE BETEGNELSER.

- Kronisk træthedssyndrom (Chronic fatigue syndrome (CFS), postviralt træthedssyndrom (G93.3), Encephalitis myalgic (ME))
- Fibromyalgi (M79.0) (Chonic widespred pain)
- Colon irritable (K58.9)
- Kronisk whiplash (Distorsio columnae cervicalis sequela (S13.4), Whiplash associated disorder (WAD))
- Kronisk smertetilstand (R52.1-9)
- Kroniske bækken/underlivs smerter
- El-overfølsomhed
- Infralyd overfølsomhed
- Kemisk intolerance (duft- og lugtoverfølsomhed, Multiple Chemical sensitivity (MSC))
- Somatoforme tilstande (F45)
- Bodily distress syndrome (BDS)

BILAG 2

MEDLEMMER AF DEN TVÆRREGIONALE ARBEJDSGRUPPE

Peder Jest, Direktør på OUH, Region Syddanmark – **formand for arbejdsgruppen**

Berit Schjøttz-Christensen, Forskningsleder, Rygmedicinsk ambulatorium, Sygehus Lillebælt, Region Syddanmark

Inger Brødsgaard, Ledende overlæge i psykiatrien, Region Nord

Michael Nielsen, Specialeansvarlig overlæge neurologi, Region Nord

Martin Grønberg, Planlægningschef, Region Sjælland

Inger Merete Terp, Overlæge Afdeling for Specialfunktioner, Psykiatrien Region Sjælland

Sven Viskum, Ledende overlæge Socialmedicinsk Center, Region Hovedstaden

Nikolaj Mors, Enhed for hospitalsplanlægning, Region Hovedstaden

Charlotte Hosbond, Enhedschef, Enhed for Hospitalsplanlægning, Region Hovedstaden

Per Fink, Ledende overlæge, Funktionelle Lidelser, Region Midt

Ellen Bro Jeppesen, Specialkonsulent i planlægningsafdelingen på AUH, Region Midt

Jakob Schelde Holde, Seniorkonsulent, Danske Regioner

Kirsten Frost Lorenzen, AC- medarbejder i afdeling for sundhedsplanlægning, Region Syddanmark har sekretariatsbetjent den tværregionale arbejdsgruppe.

BILAG 3

VÆSENTLIGE POINITER FRA MØDE MED SUNDHEDSSTYRELSEN, KOMMUNERNES LANDSFORENING, PLO OG DANSK SELSKAB FOR ALMEN MEDICIN DEN 28. AUGUST 2018

- Det vil være hensigtsmæssigt, hvis de nye centre placeres i somatikken
- Den behandling der tilbydes bør være individuel, og det bør ikke være den samme behandlingsmetode, der bruges til alle patienter med en funktionel lidelse.
- Der skal være et godt samarbejde mellem alment praktiserende læger, sygehusene og kommunerne. Herunder bl.a., at der bør være relevante tilbud i kommunerne, som sygehusene og almen praksis kan henvise til. I den forbindelse kan det være relevant at udvikle medarbejdernes kompetencer.
- I regionernes videre arbejde med implementering af Sundhedsstyrelsens anbefalinger bør det beskrives, hvad centrene har behov for er afklaret/ af-dækket inden centret modtager patienten. Regionerne bør også være tydelige omkring, hvad der er behov for af muligheder i kommunalt regi, når patienten er blevet udredt og udskrevet.
- Der er behov for at henvisningskriterierne er meget klare, og det blev påpeget, at patienter kan være meget syge trods han/ hun kun har symptomer fra få organsystemer.
- Der er behov for at almen praksis kan spare med centret bl.a. i forbindelse med udredning af patienter der har en let – moderat funktionel lidelse.
- Det vil være hensigtsmæssigt, hvis det bliver muligt at henvise patienter med mistanke om funktionel lidelse til psykologbehandling med tilskud,
- Det vil være relevant, at der etableres fysioterapitilbud, og gerne med fysioterapeuter, der er specialiseret i patienter med en funktionel lidelse.

BILAG 4

ORGANISERING AF FUNKTIONEL LIDELSE I DE 5 REGIONER

Region Hovedstaden

Der etableres et Center for patienter med Komplekse Symptomer ved fusionering af Liaison klinikken og Synkope Centeret. Det nye center får et driftsbudget på lidt over 9 millioner kr.. Centeret placeres i Socialmedicinsk Center(SC), og vil i det daglige blive ledet af en afsnitsansvarlig overlæge med reference til den ledende overlæge i SC. Centeret er placeret i SC der har en erfaring fra samarbejde med såvel somatikken samt psykiatrien. Målgruppen vil være voksne fra 19 år. Børn og unge med funktionel lidelse vil blive behandlet i pædiatrien på Herlev Sygehus. Det forventes, at der på årsbasis vil være ca. 350 patientforløb.

Region Syddanmark

Aktuelt behandles patienter med en funktionel lidelse i psykiatrisk regi. Regionsrådet i Region Syddanmark har i forbindelse med budgetaftale for 2019 afsat 4 mio. kr. til etablering af et center for funktionelle lidelser på OUH. Centret bliver forankret i somatikken, og med inddragelse af psykiatriske kompetencer. Centret forventes at sætte i drift i løbet af 2019. Målgruppen er børn, unge og voksne med en svær funktionel lidelse. Det forventes at der på årsbasis vil være ca. 275 patientforløb årligt.

Region Midt

Afdelingen for Funktionelle Lidelser blev oprettet i 1999 og har et, også i internationale sammenhænge, unikt koncept, hvor man behandler patienter med svær funktionel sygdom, under én hat, uden at skelne til, hvilken syndromdiagnose patienten har modtaget før henvisningen. Der er udviklet en standard for udredning, både på højt specialiseret niveau og i almen praksis. Der anvendes en multifacetteret behandling, som bl.a. indeholder kognitiv adfærdsterapi. Afdelingen modtager overvejende patienter fra Fyn og Jylland.

Funktionelle lidelser ved AUH ledes af en ledende overlæge og oversygeplejerske. Der er også ved afdelingen en chefpsykolog. Afdelingsledelsen referer til den somatiske hospitalsledelse. Afdelingen driver sammen med Neurologisk afdeling en smerteklinik, hvor afdelingen står for det "Funktionelle spor". Til afdelingen er tilknyttet et professorat i Funktionelle lidelser og 1 kliniske lektorater i Funktionelle lidelser. Desuden en adjunktstilling og et klinisk lektorat i Sundhedspsykologi, samt 1 yderligere klinisk lektorat.

Afdelingen havde i 2017 542 patienter i behandling, modtog 711 nye henvisninger, og tog 234 nye patienter i behandling, der opfyldte kriterierne for enten Bodily distress

syndrome (inkl. CFS/ME (kronisk træthed)) eller Helbredsangst. Ventetiden for behandling er pt. 14 mdr. I samarbejde med neurologisk afdeling behandles et mindre antal patienter med pseudoneurleptiske (PNES) anfald.

I smerteklinikken blev 207 patienter behandlet for ideopatiske/primære (funktionelle) smerter i 2017, dette tal vil i 2019 stige til ca. 700 pr. år. Endvidere har afdelingen en række behandlings- og forskningsprojekter. Afdelingen har et samarbejde med Hammel Neurocenter i forhold til patienter, der havde været udsat for hjernerystelser.

Region Sjælland

I Region Sjælland behandles patienter med funktionelle lidelser i dag i psykiatrisk regi. Klinikken er sammensat af følgende faggrupper: Overlæger, psykologer, psykomotoriske terapeuter og sekretær. Der visiteres knap 300 patienter om året, målgruppen er voksne, der ses dog enkelte gange unge i forbindelse med elektive tilsyn på somatisk afdeling. Der samarbejdes med Diagnostiske Centre, Neurologien, Visitationen og i enkelte tilfælde med praktiserende læger. Der stiles mod at samarbejde med Socialforvaltningen, dette via status attester og samarbejds møder.

Region Nord

I Region Nordjylland er varetagelsen af indsatsen vedr. funktionelle lidelser sket gennem et murstensløst samarbejde, med udredning i den somatiske del, hvorefter der ved relevans har været en henvisning til liasonpsykiatrien. Regionsrådet i Region Nordjylland har i forbindelse med budgetaftale for 2019 afsat 1 mio. kr. i 2019 og 3,5 mio. kr. fra 2020 til etablering og efterfølgende drift af et center for funktionelle lidelser. Centret forankres i somatikken, og med inddragelse af psykiatriske kompetencer. Udrulning af centret forventes påbegyndt i løbet af 2019, med fuld drift i 2020. Målgruppen vil dække voksne over 18 år med en svær funktionel lidelse. Det er under afklaring om målgruppen også skal omfatte børn og unge. Det forventes at der på årsbasis vil være ca. 150-200 patientforløb årligt.

BILAG 5

KOMMISSORIUM FOR TVÆRREGIONAL ARBEJDSGRUPPE OM UDREDNING OG BEHANDLING AF PATIENTER MED ME OG ANDRE KOMPLEKSE SYMPTOMER

Sundhedsdirektørkredsen aftalte på deres møde den 16. marts 2018 at nedsætte en tværregional arbejdsgruppe, der skal se på, hvordan det regionale sundhedsvæsens indsats for patienter med komplekse symptomer – herunder ME kan styrkes.

Arbejdsgruppen skal komme med oplæg til Sundhedsdirektørkredsen om:

- Hvordan det specialiserede sygehusvæsen kan være med til at ruste praksis-sektor og kommuner til at håndtere patienter med komplekse symptomer – herunder ME
- Hvordan et fælles koncept for specialiseret udredning og behandling af patientgruppen kunne se ud med henblik på eventuel etablering af centerfunktion i hver region
- Hvilke muligheder er der for at skabe synergi og samarbejde mellem regionerne på området.

Arbejdsgruppens oplæg skal tage udgangspunkt i afrapporteringen fra Sundhedsstyrelsens anbefalinger om funktionelle lidelser samt tage højde for de organisatoriske og kompetencemæssige muligheder, der er i hver region.

Sammensætning

Gruppen sammensættes af en kliniker på lederniveau og en planlægningschef fra hver region. Blandt de 10 deltagere skal en region påtage sig formandskabet og sikrer sekretariatsbetjening af gruppen.

Danske Regioners sekretariat deltager som observatør i gruppen.

Sekretariatsbetjening

Arbejdsgruppen sekretariatsbetjenes af samme region som formanden for gruppen kommer fra.

Proces

Arbejdsgruppens oplæg planlægges behandlet på sundhedsdirektørmødet fredag den fredag den 26. oktober 2018. Det vil sige, at det skal sendes til Danske Regioners sekretariat den 10. oktober. Det forslås, at der holdes et fysisk opstartsmøde og et afsluttende videomøde, hvorefter oplægget fremlægges for sundhedsdirektørkredsen.

Arbejdsgruppens oplæg skal bruges i forhold til en eventuel dialog med staten om opfølgning på anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsens arbejdsgruppe om funktionelle lidelser.